

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 46770**Nom:** Cànon i literatura contemporània**Cicle:** Màster Universitari Oficial**Crèdits ECTS:** 6**Curs acadèmic:** 2025-26**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
2267 - M.U. Estudis Hispànics Avançats: Aplicacions i Investigació	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Anual

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2267 - M.U. Estudis Hispànics Avançats: Aplicacions i Investigació	Cànon i literatura contemporània	OPTATIVA

COORDINACIÓ

CANDEL VILA MARIA CONSUELO

BAUTISTA BONED LUIS

RESUM

En el pla d'estudis del Títol de Màster, aquesta assignatura s'integra en l'itinerari II (Literatura i Teatre Hispànics) i en l'itinerari III (Formació Hispanística).

Aquesta assignatura s'orienta a l'estudi de problemàtiques relacionades amb el cànon de la literatura espanyola i llatinoamericana contemporània (segles XX-XXI), i en concret de la seua narrativa i poesia. En aquest sentit, a partir d'una sèrie de textos triats, s'analitzaran aspectes propis del debat cultural i social en què s'inscriuen (per exemple: crítica de la Modernitat, postulacions fictivals o literatura i mercat), així com les diferents poètiques que naixen, es proposen i es qüestionen en aquest debat. L'assignatura, doncs, proporciona coneixements especialitzats i promou interessos de recerca al voltant del desenvolupament de la literatura epocal, els contextos socioculturals i els discursos que intervenen en la configuració del cànon i en les seues transformacions.

Tal com es detalla en el volum de treball, a les activitats formatives de caràcter presencial s'afegeix la participació en conferències i seminaris organitzats pel Departament de Filologia Espanyola.

Esta assignatura té en compte especialment el ODS 4, i, en concret, contribuïx a "garantir que tots els

alumnes adquirisquen els coneixements i les habilitats necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible", la qual cosa inclou, entre altres aspectes, "els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no violència, ciutadania i valoració de la diversitat cultural".

El professorat de l'assignatura participa en el Projecte d'Innovació concedit pel Servei de Formació Permanent i Innovació Educativa de la UV: *DTD_iLAB: aprenentatge col·laboratiu per projectes interdisciplinaris*.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autòdridida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Ser capaços d'adquirir i aplicar coneixements sobre les tècniques i els procediments d'escriptura acadèmica.

Ser capaços d'adquirir i transmetre coneixements sobre les èpoques, els moviments, els corrents de pensament, els temes i els problemes propis de l'àmbit de la filologia hispànica.

Ser capaços d'analitzar críticament i d'explicar textos, elegint la metodologia filològica específica en funció del públic potencial a què s'adrecen

Ser capaços d'aplicar en entorns professionals els coneixements i destreses adquirits, i d'analitzar el conjunt de variables que intervenen en l'encreuament entre teoria i pràctica, captant conflictes i negociant solucions, en el marc del diàleg i de la defensa de drets i obligacions, amb criteris deontològics i laborals.

Ser capaços d'emprar els recursos institucionals, els grans instruments científics, les tècniques, les bases de dades i biblioteques, la bibliografia, les revistes especialitzades i els nous recursos proporcionats per les TIC en l'àmbit d'estudi.

Ser capaços d'exercir un treball en equip, fomentant les relacions interpersonals, el diàleg, el respecte a l'altre i la no discriminació, ni lingüística ni social.

Ser capaços de debatre les idees de diferents teories en l'àmbit de la filologia hispànica i analitzar

críticament les seues aportacions, amb la finalitat de contextualitzar els seus assoliments i contrastar-los amb els coneixements adquirits

Ser capaços de desenvolupar la docència i la investigació en matèries de filologia hispànica

Ser capaços de llegir críticament textos i d'analitzar-los i explicar-los pel que fa a les claus del debat cultural de l'època històrica en què aquests textos s'inscriuen.

Ser capaços de realitzar una lectura crítica, analítica i competent de tota mena de textos filològics hispànics, en funció d'un mètode d'anàlisi adequada a aquests, mitjançant el qual siga possible extraure totes les seues implicacions, tant de forma com de contingut

Ser capaços de reconèixer els mètodes d'anàlisi i les tècniques d'investigació propis de la filologia hispànica, així com la seua inserció en la tradició històrica i la seua institucionalització acadèmica, familiaritzant-se amb els diferents programes, projectes, línies i equips d'investigació operatius en aquest màster, per dur a terme una investigació específica en el seu marc.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El concepte de canon literari

Marc teòric. El cànon literari i la praxi historiogràfica. Problemàtiques del cànon. Aplicacions en l'ensenyament de la literatura.

2. La construcció d'un canon epocal

Narrativa i poesia: textos canònics i no canònics. El concepte de clàssic. Els marges del cànon: nous enfocaments d'estudi.

3. La literatura sota sospita: la censura editorial franquista

Dirigisme cultural. Intervencionisme de l'Estat. Censura editorial. Altres tipus de censura. Efectes en el desenvolupament de la narrativa i la poesia contemporànies.

4. La literatura de l'exili republicà espanyol

L'exili. El lloc de la literatura exiliada. Diàlegs entre l'interior i l'exterior; centre i perifèria. Formes de resistència cultural (revistes, epistolaris i altres egodocuments).

5. La dona escriptora

Estratègies de legitimació i consagració en el camp cultural. La dona de lletres en la història de la literatura contemporània: inclusions i exclusions.

Aquests continguts es reflectiran en els següents resultats d'aprenentatge:

Identificar les problemàtiques crítiques i teòriques en relació amb el concepte de cànon.

Analitzar els trets que configuren un text canònic en l'època contemporània, discriminant-los dels no canònics.

Interpretar, a partir dels nous corrents crítics, textos canònics i no canònics en la narrativa i la poesia contemporànies.

Analitzar les poètiques que es vinculen al debat cultural i social del qual sorgeixen els textos literaris en època contemporània.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	40,00
Total hores	40,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	6,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	104,00

Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	110,00

METODOLOGIA DOCENT

Lliçó magistral (exposició de continguts a partir de desenvolupaments teòrics) amb diferents recursos (textos, audiovisuals, etc.)

Classes pràctiques participatives (exercicis, exposicions, debats, test, etc.), realitzades en grup i/o de manera individual.

Usos de procediments i estratègies deductius en l'aplicació del coneixement adquirit: detecció i resolució de problemes, activitats de manera individual o en grup (exercicis, lectura i comentari crític de diferents textos, realització de treballs escrits i/o exposició oral dels resultats, etc.) a partir de l'exposició prèvia de continguts.

Usos de procediments i estratègies inductius en l'aplicació del coneixement adquirit: detecció i resolució de problemes, activitats de manera individual o en grup (exercicis, lectura i comentari crític de diferents textos, realització de treballs escrits i/o exposició oral dels resultats, etc.) a partir de directrius bàsiques per a formular un desenvolupament teòric posterior.

AVALUACIÓ

Valoració dels treballs escrits, assajos, exercicis pràctics, tasques, qüestionaris, etc., que demostren les competències adquirides. Activitat no presencial. 60%. Fins a 6 punts.

Valoració a partir de proves finals escrites o orals que demostren les competències adquirides. Activitat no presencial. 40%. Fins a 4 punts.

Les activitats no presencials són recuperables a segona convocatòria.

Observació important: per a sumar les notes del sistema d'avaluació i així aprovar l'assignatura, en les activitats de caràcter no presencial, en el seu conjunt, almenys s'han d'obtenir 5 punts.

L'honestetat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres), excepte si la seua utilització forma part dels continguts de l'assignatura i està autoritzada pel professorat que la imparteix.

Tant en les proves com en les activitats, s'exigirà correcció ortogràfica, gramatical i lèxica. Cada incorrecció comportarà una reducció de la qualificació obtinguda, que pot arribar a suposar un suspens.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017.

BIBLIOGRAFIA

BÀSICA

BÁSICA

AMORÓS, A. (1981): *Introducción a la novela contemporánea*, Madrid, Cátedra.

ALONSO, S. (2003): *La novela española en el fin de siglo (1975-2001)*, Madrid, Marenostrum.

BLANCO AGUINAGA, C., et al. (1978): *Historia social de la literatura española (en lengua castellana)*, Madrid, Castalia, 3 vols.

BOSCH, R. (1971): *La novela española del siglo XX*, Nueva York, Las Américas, vol. II.

GRACIA, J., F. RICO (dir.) (2001): *Historia y crítica de la literatura española. Los nuevos nombres: 1975-2000. Primer suplemento*, Barcelona, Crítica, vol. 9/1.

GRACIA, J., D. RÓDENAS, J. C. MAINER (dir.) (2011): *Historia de la literatura española 7. Derrota y restitución de la Modernidad 1939-2010*, Barcelona, Crítica. Col. Historia de la literatura española.

LANGA PIZARRO, M., A. L. PRIETO DE PAULA (2007): *Manual de literatura española actual: de la transición al tercer milenio*, Madrid, Castalia.

MAINER, J. C. (dir.) (2010): *Historia de la literatura española*, Barcelona, Crítica.

MARTÍNEZ CACHERO, J. M.^a (1997). *La novela española entre 1936 y el fin de siglo. Historia de una aventura*, Madrid, Castalia.

MARTÍNEZ MARTÍN, J. A. (coord.) (2015): *Historia de la edición en España (1939-1975)*, Madrid, Marcial Pons.

MORET, X. (2000): *Tiempo de editores: historia de la edición en España (1939-1975)*, Barcelona, Destino.

NAVARRO DURÁN, R. (ed.), J. Canavaggio (dir.) (1995): *Historia de la literatura española. Tomo VI. El Siglo XX*, Barcelona, Ariel.

SANZ VILLANUEVA, S. (1980): «La generación del Medio Siglo», en F. Rico (dir.) y D. Ynduráin (coord.). *Historia y Crítica de la Literatura Española. Época contemporánea 1939-1980*, Barcelona, Crítica, vol. 8, 331-339.

SANZ VILLANUEVA, S. (2010): *La novela española durante el franquismo*, Madrid, Gredos.

SOBEJANO, G. [1970] (2005): *Novela española de nuestro tiempo: en busca del pueblo perdido*, Madrid, Marenostrum.

- SOBEJANO, G. (2003): *Novela española contemporánea, 1940-1995*, Madrid, Marenostrum.
- SOLDEVILA DURANTE, I. (2001): *Historia de la novela española*, vol I, Madrid, Cátedra.
- SOLDEVILA DURANTE, I. (1980): *La novela española desde 1936*, Madrid, Alhambra.
- VV.AA. (2017): *Diccionario biobibliográfico de los escritores, editoriales y revistas del exilio republicano de 1939*. Edición de J. R. López García y M. Aznar Soler, Sevilla, Renacimiento.
- VILLANUEVA, D. (1992): *Los marcos de la literatura española (1975-1990): Esbozo de un sistema*, en F. Rico (dir.), D. Villanueva (eds), *Historia y crítica de la literatura española*, vol. 9, *Los nuevos nombres: 1975-1990*, Barcelona, Crítica, 3-40.

COMPLEMENTÀRIA

- ABELLÁN, J. L. (ed.) (1976): *El exilio español de 1939*, Madrid, Taurus.
- ANDERSON, A. A. (2005): *El veintisiete en tela de juicio*, Madrid, Gredos.
- ANDRÉS-SUÁREZ, I., M. KUNZ e I. D'ORS (2002): *La inmigración en la literatura española contemporánea*, Madrid, Verbum.
- ASÍS GARROTE, M.ª D. de (1990): *Última hora de la novela en España*, Madrid, Eudema.
- BOURDIEU, P. [1992] (1995): *Las reglas del arte. Génesis y estructura del campo literario*, Trad. Thomas Kauf, Barcelona, Anagrama.
- BOUSOÑO, C. (1981): *Épocas literarias y evolución (Edad Media, Romanticismo, Época contemporánea)*, Madrid, Gredos.
- BUCKLEY, R. (1973): *Problemas formales en la novela española contemporánea*, Barcelona, Península.
- BURGUERA NADAL, M.ª L., S. FORTUÑO LLORENS (eds.) (1998): *Vanguardia y humorismo: la otra generación del 27*, Castellón, Universitat Jaume I.
- CALVO SANZ, R. (1993): *Literatura, historia e historia de la literatura*, Kassel, Reichenberger. Col. Problemata Literaria, 12.
- DE CASTRO GARCÍA, M.ª I., L. Montejo Gurruchaga (1990): *Tendencias y procedimientos de la novela española actual (1975-1988)*, Madrid, UNED.
- DE TORO, A., D. Ingenschay (eds.) (1995): *La novela española actual. Autores y tendencias*, Kassel, Edition Reichenberger. Col. Problemata Literaria, 28.
- FERNÁNDEZ AUZMENDI, N. (2008): «El canon literario: un debate abierto», *Per Abbat*, 7, 61-82.
- GIL CASADO, P. (1990): *La novela deshumanizada española (1958-1988)*, Barcelona, Anthropos.
- GRACIA, J. (2010): *A la intemperie. Exilio y cultura en España*, Barcelona, Anagrama.
- GUILLÉN, C. (1989): *Teorías de la Historia Literaria*, Madrid, Espasa Calpe.

- GUILLÉN, C. (1985): *Entre lo uno y lo diverso. Introducción a la literatura comparada*, Barcelona, Crítica.
- LANZ, J. J. (2000): *Introducción al estudio de la generación poética española de 1968. Elementos para la elaboración de un marco histórico-crítico en el periodo 1962-1977*, Bilbao, Servicio editorial de la Universidad del País Vasco.
- LARRAZ, F. (2014): *Letricidio español. Censura y novela durante el franquismo*, Gijón, Trea.
- LARRAZ, F. (2010): *El monopolio de la palabra. El exilio intelectual en la España franquista*, Madrid, Biblioteca Nueva.
- LARRAZ, F., D. Santos (2021): *Poéticas y cánones literarios bajo el franquismo*, Madrid | Frankfurt, Iberoamericana | Vervuert.
- MAINER, J. C. (2005): *Tramas, libros, nombres. Para entender la literatura española, 1944-2000*, Barcelona, Anagrama. Col. Argumentos.
- MARTÍNEZ RUS, A. (2014): *La persecución del libro. Hogueras, infiernos y buenas lecturas 1936-1951*, Gijón, Trea.
- MATEO GAMBARTE, E. (1996): *El concepto de generación literaria*, Madrid, Síntesis.
- MATHÍAS, J. (2000): *De la generación cómica del 98 a la del 27*, Málaga, Ayuntamiento de Málaga.
- OLEZA, J. (ed.) (2023): *Claves ibéricas de la guerra civil. Memorias y narrativas*, Sevilla, Renacimiento.
- OLEZA (2012): *Trazas y bazas de la modernidad. Ensayos desde el cambio cultural*, La Plata, Ediciones del lado de acá. Col. Jade, Libro de Autor.
- ORTEGA Y GASSET, J. (1924): *Idea de las generaciones. El tema de nuestro tiempo*, Madrid, Revista de Occidente.
- PEDRAZA JIMÉNEZ, F., M. RODRÍGUEZ CÁCERES (1997): *Las épocas de la literatura española*, Barcelona, Ariel.
- POZUELO YVANCOS, J. M.^a (2004): *Ventanas de la ficción. Narrativa hispánica, siglos XX y XXI*, Barcelona, Península.
- POZUELO YVANCOS, J. M.^a (2000): *Teoría del canon y literatura española*, Madrid, Cátedra.
- RUIZ BAUTISTA, E. (coord.) (2008): *Tiempo de censura. La represión editorial durante el franquismo*, Gijón, Trea.
- SPIRES, R. C. (1978): *La novela española de posguerra*, Madrid, Cupsa.
- TACCA, O. (1989): «Historia de la literatura», en J. M.ª Díez Borque (coord.), *Métodos de estudio de la obra literaria*, Madrid, Taurus, 187-228.
- TORRE, G. de (1970): *Doctrina estética y literaria*, Madrid, Guadarrama.
- VV.AA. (2014): *El exilio republicano de 1939. Viajes y retornos*. Edición de M. Aznar Soler, J. Ramón López García, F. Montiel Rayo y J. Rodríguez, Sevilla, Renacimiento.

VV.AA. (2002): *Dossier Exilio e historia literaria, Migraciones & Exilios*, 3. Disponible en <http://www.aemic.org/ediciones/13>